A°. 1825. N°. 148.

ARNHEMSCHE COURANT.

Dingsdag den 13. December.

FRANKFORT, den 9. December.

Het dagblad van Triest, van den 29. November, behelst het volgende:

Een kapitein, die hier gisteren van Alexandria, in Egijpte, is aangekomen, berigt, dat hij den 5. dezer maand Navarino had aangedaan, en dat dienzelfden dag de Turksche-Egijptische vloot, sterk 132 vaartuigen, waaronder 15 branders en een stoom-vaartuig, de haven aldaar was binnengeloopen. Het stoom-vaartuig ging de vloot vooruit en liep het eerst de haven binnen. Het is een Engelsch maaksel. Het vaartuig, dat men te Alexandria tot eene proef gebouwd had, heeft water ingekregen en is gezonken. De vloot heeft 8000 man voetvolk en 1500 man ruiterij aan boord. De laatsten zijn dienzelfden dag aan land gezet. *Ibrahim*-pacha had 5000 man te Tripolitza gelaten en was naar Modon getrokken, om aldaar de vloot aftewachten; maar gehoord hebbende, dat zij te Navarino was binnengeloopen, begaf hij zich naar die haven, welke slechts eenige uren van Modon ligt, en kwam aldaar den 5. dezer aan. De kapitein zegt, hem daar gezien te hebben. Na zijne bevelen te hebben gegeven, was hij den 6. weder naar Modon teruggekeerd. Te Navarino liep het gerucht, dat de troepen naar Patras moesten optrekken.

Van den 10. December.

Volgens brieven van Konstantinopel, was aldaar den 3. November berigt ontvangen van de verklaring der onzijdigheid van Groot-Brittannie in de zaken van Griekenland, en het vervallen der expeditie van lord *Cochrane*. De Turksche ministers waren daarover zeer te vreden. Te Konstantinopel gelooft men, dat *Ibrahim*-pacha, na het ontvangen der versterkingen, nog dit jaar eenen aanval op Napoli di Romania zal doen.

Volgens berigten uit den Archipel, van den 7. November, was de Grieksche vloot, sterk 35 oorlogs-vaartuigen en 35 branders, van Hijdra uitgeloopen, om de Turksche vloot optezoeken.

— Den 3. dezer is in de nabijheid van Bonn op den Rijn eene schuit met 24 menschen omgeslagen. Slechts zes van dezelve zijn gered.

PARYS, den 8. December.

Terwijl de koning gisteren te Rambouillet op de jagt was, ging hij een nieuw bezand voetpad op. De garde, die het geweer des konings droeg en op deszelfs zijde was, struikelde. De koning deed zijn best om hem optehouden; dan Z. M. werd door den val van den garde medegesleept en viel ter aarde. De garde werd niet bezeerd; maar de koning voelde pijn in de lenden, welke op weg naar Parijs zwaarder werd. Door het zetten van bloedzuigers werd echter weldra verligting aangebragt, en Z. M. is thans geroegzaam hersteld.

— De politie heeft een beruchten vervalscher gevat, die *August Picard* zegt genaamd te zijn. Hij is een Duitscher van geboorte. Hij had een groot aantal biljetten, onder de valsche handteekening van den bankier *Vassal*, gesmeed. Verscheidene dezer biljetten zijn betaald geworden. *Picard* is gevat terwijl hij eenen wisselbrief van 4000 fr. inbeurde. Men heeft voor 20,000 fr. biljetten bij hem gevonden.

— In alle deelen van Frankrijk geschieden inschrijvingen, om een gedenkteeken voor wijlen den generaal *Foy* op te rigten en een fonds voor zijne kinderen daar te stellen. De inschrijving te Parijs bedraagt thans reeds 357,000 franken.

— Bij het proces tegen den *Constitutionnel*, zijn door den advocaat *Dupin* eenige bewijzen bijgebragt van de bedrijven der Jezuiten, waartegen dit dagblad geijverd heeft. Onder dezelve behoorde een geschrift, getiteld: *Brief van den Satan aan de vrijmetselaars, gevolgd van een antwoord aan den Satan.* In dien brief zegt de Satan: » Ik » kan zeggen, de Franschen zijn mijn; hunne *wetboeken* en hunne *wetten*, hunne staatkunde en hunne *instellingen*; alles draagt mijnen » stempel, en mijnen vijand blijft niets ter sanctie over."

(*Geteekend*) SATAN.

Dit wordt in het geschrift verder ontwikkeld. Een geestelijke antwoordt daarop. De correspondent van den Satan vraagt: » Wat zal » er van Frankrijk, dat eertijds zoo zeer den lof der geheele wereld » verdiende, worden, zoo men als een *wettig regt* (art. 5 der grond- » wet) toelaat, dat de een *Jezus Christus* aanbidde, en de andere hem » lastere? Wat is het verborgen doel eener *wetgeving*, die *gelijkelijk* » den Franschen vrijheid laat, om katholijken, joden, luterschen en » calvinisten te zijn? Is dit niet hun de *godverzaking* inënten, wanneer men hun, *bij de wet zelve*, te verstaan geeft, dat alle godsdiensten goed zijn, of liever dat er geene ware bestaat? Het is » waarschijnlijk sinds gij dat *meesterstuk* van GODDELOOSHEID (art. 5 » van het charter) in ons vaderland ingevoerd hebt, dat gij zegepralend uitroept: de Franschen zijn mijn; hunne wetboeken, hunne » wetten, hunne staatkunde; alles draagt mijnen stempel, enz." — De anti-Satan laat het daarbij niet: hij valt het geheele tegenwoordige stelsel van onderwijs aan: » De meeste opvoedings-huizen zijn kweekscholen van den duivel enz.

» En het middel tegen zoo veel onheilen? Verneemt het van de geestelijke: » Satan, zegt hij, gij laat eene boosaardige vreugde blijken bij het aanschouwen van eenen koning, *die bang is uw rijk te verzwakken* en uwen » euvelmoed te beteugelen, wijl men hem gezegd heeft, dat *de wet* zich niet » moet bemoeijen met de dingen, die gij in den hemel hebt uitstaan; maar » dat de koning, uit grond van zijn hart, dit enkele woord zegge: » Heere! red mij en mijn volk! terstond zal *God* hem antwoorden: » Ik heb u mijn *zwaard* gegeven, *slaat toe!* en alle goddeloozen zullen voor u nedervallen, en gelooft dat het zal in uwe tegenwoordigheid zwijgen."

AMSTERDAM, den 10. December.

Het hof van assises heeft onlangs uitspraak in eene zaak gedaan, die, wierden hier, zoo als elders, *causes celebres* in het licht gegeven, daarin zoude plaats moeten vinden. Zekere kruidenier, op den Haarlemmerdijk, had tot tweemaal aan zijne woning brand ondervonden op de volgende wijze: Hij was met zijne vrouw naar een' tuin, buiten de Haarlemmerpoort gelegen, gegaan. De buren bemerkten rook en riepen den knecht. Deze werd aandachtig gemaakt en ging naar boven, alwaar hij, op den zolder, brand in de turf ontdekte, welke brand hij, met behulp van anderen, blaschte, terwijl hij de meid om den heer had gezonden, met bijvoeging evenwel van hem de tijding, om de aanwezigen, niet luid mede te deelen. Te huis gekomen, en de zaak hebbende onderzocht, vermeende de kruidenier, en de kruidenier niet alleen, redenen te hebben om te gelooven, dat men opzettelijk de turf had in brand gestoken, om hem met de zijnen in het ongeluk te dompelen. Edoch, op geen mensch nog vermoedens hebbende, gaf hij last aan den knecht en aan de meid, beurtelings te waken, d. i. de een tot 4 ure in den morgen, en vervolgens de andere, om te zien, of er ook iets wierd ontdekt. Dat gebeurde, maar, volgens zijne depositie voor de assises, ontmoette de knecht, toen hij naar den zolder wilde gaan, in den vroegen morgen, de meid op de trappen, met een bak onder den arm. Haar gevraagd hebbende, wat zij boven was gaan doen, kreeg hij tot antwoord, dat zij was gegaan om te *zien of er brand was.* Hij ging daar zelf henen, en vond, op de turven, twee brandende kolen, waaraan het bleek, dat zij daar nog niet lang geweest waren. Hieruit werd natuurlijk rumoer geboren, en wel zoo, dat de heer *Sepp*, commissaris der politie, werd gerequireerd, welke, na ingewonnen indices, de meid liet arresteeren en aan den officier van justitie overleveren, met proces-verbaal.

Het bleek ten processe, dat de meid, voor eenigen tijd, op een' vroegen morgen, de vloer vegende, in den winkel, uit de lade eenig geld had genomen; dat zij de daad, alhoewel door den knecht betrapt, had willen loochenen; doch met wegjagen bedreigd, ingeval zij hardnekkig bleef, eindelijk bekend had.

Voor de assises echter, ontkende zij, hoewel zij het aanvankelijk had beleden, geld uit de lade te hebben genomen. Het was haar geraden, want bij *atqui ergo's* kon men wel degelijk haar veroordeeld hebben, te meer, daar de meesten begonnen van gevoelen te wezen, dat zij brand had zoeken te stichten uit wraakzucht, omdat men haar had betrapt. Dan, zij ontkende iets te hebben ontvreemd, maar daarentegen zeide zij, had zij een stuk geld op den grond gevonden, bij het vegen in de lade willen steken, toen de knecht, de eenige getuige *à charge*, er op aan gekomen was. Ondervraagd, omtrent hetgeen zij verrigt had met dien bak, welken haar de knecht onder den arm had zien hebben, toen zij van den zolder kwam, ontkende zij een' bak gehad te hebben.

Het hof dan, geen bewijzen genoeg vindende voor de daad, en slechts *een* getuige tegen haar voor zich ziende, namelijk den knecht, vond zich genoodzaakt haar vrij te spreken.

Wij berusten daar dan ook in, en bepalen ons bij het zeggen, dat zij, bij het gansche geval, de meeste stoutheid aan den dag heeft gelegd.

Mengelwerk.

CONGRES TE *PANAMA*.

Wij hebben, in onze Courant van den 1. December ll., met een enkel woord gewag gemaakt van het door BOLIVAR gevormde ontwerp, om te *Panama*, op de landengte van dien naam gelegen, eene groote bijeenkomst van afgevaardigden der verschillende vrij gevochten Staten te houden, ten einde de belangen eener verdere gemeenschappelijke verdediging tegen de pogingen van *Spanje* te behandelen, en over andere gewigtige onderwerpen te raadplegen. Hoezeer, volgens onze nieuwste politieke terminologie, alleen de bijeenkomsten van Vorsten of derzelver vertegenwoordigers, met den specifieken naam van *congressen* worden bestempeld, en eene vergadering van afgevaardigden van Republieken hier al spoedig den naam van *demagogische Club*, zoo niet nog erger verkrijgen zoude, is echter deze plegtige tezamenkomst ook onder de

benaming van *congres* aangekondigd, en naauwlijks is deze mare den Atlantischen Oceaan overgebragt, of reeds ziet een werkje van den beroemden voormaligen Aarts-Bisschop van *Mechelen*, van den heer den DE PRADT, het licht, waarin hij op zijne eigene, dat is, schitterende wijze het hooge belang van dit te houden congres, en der aldaar te behandelen onderwerpen, voor zijne landgenooten en werelddeelgenooten (men vergeve ons dit woord, hetwelk echter, bij de dagelijks vermeerderende zelfstandigheid, die *Amerika* verkrijgt, spoedig in onze taal zal moeten worden ingevoerd) uit elkander zet. Het lust ons niet hier te vermelden, welke hoogst gewigtige zaken men in dit kleine, niet meer dan 95 bladzijden bevattende, geschrift aantreft; de sierlijke schrijfstrant, die over alle de werken van dezen geliefkoosden Schrijver zulk een bevalligen gloed verspreidt, en deszelfs door zoo vele voorbeelden gestaafde staatkundige scherpblik, hebben aan zijne geschriften zulk eenen algemeenen zwang verschaft, dat ook dit werkje weldra in aller handen zijn zal en wij dus een nutteloos werk doen zouden met deszelfs inhoud te ontleden, of deszelfs lezing aan te bevelen; doch dit kunnen wij onzen lezeren, die zijne schrijfwijze kennen, mededeelen, dat, terwijl zij in zijne werken over de congressen van *Weenen*, *Aken* en *Laybach*, vooral den strengen beoordeelaar van staatkundige misstappen hebben leeren kennen, zij hier den warmen vriend, den door heilige geestdrift ontvlamden voorstander van de vrijheid van *Amerika* aantreffen zullen.

De onderwerpen, die, volgens het berigt van DE PRADT, door hem uit de Journalen van *Bogota*, in *Columbia*, overgenomen, op dit congres zullen worden behandeld, zijn de volgende:

1°. Om, op de meest plegtige wijze, een altijd durend, verdedigend verbond, tegen alle aanvallen van *Spanje*, tusschen de Nieuwe Staten van *Amerika* te sluiten of te vernieuwen.

2°. Om een manifest over de regtvaardigheid hunner zaak, en over hun staatkundig stelsel, jegens alle de volken der Christenheid, uit te vaardigen.

3°. Om, onder alle de genoemde Staten, als bondgenooten en geconfedereerden, eene algemeene overeenkomst, betrekkelijk den koophandel en de scheepvaart, aan te gaan.

4°. Om te beslissen, of zij zich vereenigen zullen, om de eilanden van *Cuba* en *Porto-Rico* aan het juk van *Spanje* te ontweldigen, en in het gegeven geval, welk contingent van manschappen en geld ieder geven zal.

5°. Om maatregelen te beramen, ten einde gemeenschappelijk den oorlog naar de Spaansche kusten en zeeën over te brengen.

6°. Om te bepalen, of deze maatregelen ook op de *Canarische* en *Philippijnsche* eilanden zullen worden uitgestrekt.

7°. Om de middelen te beramen, ten einde het ontwerp van den President der Vereenigde Staten van *Noord-Amerika*, strekkende om ieder toekomstig plan, tot colonisatie, van het Amerikaansche grondgebied, en iedere poging, om zich met de huisselijke inrigtingen der Nieuwe Staten te bemoeijen, te keer te gaan, te verwezenlijken, en krachtdadig te ondersteunen.

8°. Om, met gemeenschappelijk overleg, de betwiste punten des volkeren-regts, en vooral die, welke betrekking hebben tot de regten der oorlogvoerende en onzijdige Mogendheden, vast te stellen.

9°. Om overeen te komen, op welken voet de staatkundige- en handelsbetrekkingen zullen worden geregeld met zoodanige landen van dit half-rond, die, even als nu (dit is voor de erkenning van *Hayti* geschreven) *Hayti*, of zijn, of in het vervolg zullen worden afgescheiden van hunne moederlanden, zonder door eenige Amerikaansche of Europische Mogendheid erkend te zijn.

Men ziet uit deze optelling, dat de allergewigtigste onderwerpen op dit congres zullen worden behandeld, vele zeker van een voor de contracterende Mogendheden bijzonder, doch vele ook van een algemeen belang. Onder deze laatste rangschikken wij bij uitstek het onderwerp, onder No. 8 vermeld, waarbij wij, om de gewigtige gevolgen, die de vaststelling dezer betwiste punten des volkeren-regts, vooral voor ons dierbaar Vaderland hebben kan, nog een oogenblik vertoeven zullen. Hij immers, die in de geschiedenis van *Nederland* niet geheel vreemdeling is, weet, dat uit de miskenning, vertrapping en verguizing van de regten der onzijdige Mogendheden, onze grootste rampen geboren, en aan onzen grooten zeehandel de gevoeligste slagen toegebragt zijn; niets was dus ooit, en is ook nog ter beveiliging van onzen handel, en ter terugbekoming van de aloude veerkracht in onze commerciëele ondernemingen belangrijker, dan dat eenmaal deze regten der onzijdigen, door alle beschaafde volkeren der wereld, op eenen eenparigen en gelijken voet werden geregeld en algemeen erkend. Vruchteloos hebben wij ons, te dien einde, wel vroeger met andere kleinere Zeemogendheden verbonden, en eene gewapende neutraliteit trachten te handhaven; telkens, wanneer ons zulks het gevoeligst drukte, werden deze regten, door onzen *getrouwen bondgenoot Engeland*, vertreden. Welk een verbazend gewigt zullen deze regten dan niet ten onzen voordeele moeten verkrijgen, wanneer het magtige *Amerika*, wanneer onderscheidene Mogendheden, wier ligging haar eene voorname rol op het gebied der zee voorspellen, gemeenschappelijk de billijkheid der door ons steeds verdedigde beginselen zullen erkennen, en zich tot derzelver handhaving verbinden.

Het is niet mogelijk, in ons kort bestek alle de menigvuldige voordeelen te ontwikkelen, die hieruit voor onzen zeehandel zouden kunnen ontspruiten, doch het gezegde zal genoeg zijn, om ons verlicht Gouvernement, zoo het reeds van zelve niet op dit denkbeeld gekomen is, te doen gevoelen, hoe noodzakelijk het zijn zal, om een kundig en vertrouwd Agent naar dit congres te zenden, ten einde de pogingen, die zeker van de zijde van *Engeland* zullen worden aangewend, om de erkenning dezer regten te verijdelen, te leeren kennen en tegen te werken.

EXAMENS VAN ONDERWYZERS.

Eene der beste verordeningen, vastgesteld bij en ten gevolge der Wet van den 3. April 1806, is buiten tegenspraak die, volgens welke ieder Onderwijzer aan een examen wordt onderworpen, ten einde bevoegd en geregtigd te zijn tot het geven van onderwijs. Daarin moet toch de waarborg gelegen zijn, dat alleen de zoodanigen zich aan het onderwijs en de opvoeding zullen kunnen toewijden, die daartoe kunde en geschiktheid verkregen hebben. Intusschen heeft de Wetgever het onderwijs, of liever deszelfs bedienaars, in betrekking tot de wezenlijke gesteldheid der Maatschappij beschouwd, en even zoo vele rangen van Onderwijzers bepaald, als de onderscheidene behoeften des volks of de plaatselijke omstandigheden verlangden of gedoogden. Daarvan is het gevolg geweest, dat de vereischten, welke er tot het verkrijgen van eenigen rang als Onderwijzer worden gevorderd, zeer verschillen, en dat er voor den laagsten of vierden rang zeer weinig kunde en geschiktheid verlangd worden. De reden van deze uitzondering moet dus daarin hoofdzakelijk gezocht worden, dat, door zoodanige Onderwijzers toe te laten, in de noodzakelijke behoefte van vele kleine plaatsen, als dorpen en gehuchten, welke niet vermogend zijn eene genoegzame belooning aan bekwamer personen toe te leggen, voorzien kon worden. Niettemin moet het verleenen van dezen rang, gelijk dus ook het onderzoek, wanneer hetzelve doelmatig geschiedt, toch altijd den waarborg in zich sluiten, dat, welke mate van kennis en geschiktheid er ook gevorderd wordt, deze werkelijk in den persoon worden gevonden, en laatstgenoemde alzoo voor zijnen stand en de behoefte zijner gemeente of leerlingen de vereischte bekwaamheden volledig bezit. Art. 1 der *Verordeningen op het afnemen der Examens*, enz., bepaalt het volgende, ten aanzien der rangen van Schoolonderwijzers:

» *De vierde of laagste Rang* bestaat uit dezulken, die in het lezen, schrijven en de beginselen der rekenkunde, den regel van drieën ingesloten, tamelijk bedreven zijn, en tot het geven van onderwijs eenigen aanleg hebben."

» *De derde* uit dezulken, die in het lezen, schrijven en rekenen, zoo met geheele als gebrokene getallen, wel ervaren, in derzelver toepassing op zaken van het dagelijksche leven eenige vaardigheid, van de beginselen der Nederduitsche taal eenige kennis, en van eene goede manier van onderwijzen eenig begrip hebben."

» *De tweede* uit dezulken, die, zoo in het gewoon als kunstmatig lezen, regt bedreven zijn; eene goede nette hand schrijven; de rekenkunde, zoo theoretisch als praktisch, regt verstaan; de voornaamste regelen der Nederduitsche taal, benevens derzelver gronden kennen; van de aardrijks- en geschiedkunde eenig begrip hebben, en eene genoegzame bekwaamheid en geoefendheid bezitten in het geven van een oordeelkundig onderwijs."

» *De eerste of hoogste* uit dezulken, die, boven en behalve eene grondige ervarenheid in de onderscheidene vakken van het lager-onderwijs en inzonderheid in de grondbeginselen en beoefening eener oordeelkundige leerwijze, in de aardrijks- en geschiedkunde goede bedrevenheid bezitten; met de natuur- en wiskunde wel bekend zijn, en in beschaafdheid van verstand uitmunten."

Deze omschrijving der rangen doet zien, wat er voor iederen gevorderd wordt. Doch daar er natuurlijk veel aan gelegen ligt, op welke wijze de beoordeelaars zich van het aanwezen of het bezit der voorgeschrevene vereischten verzekeren, is het onderzoek of de loop van hetzelve nader bij Art. 9 breedvoeriger aangeduid; als volgt:

» De werkzaamheden van het examen zullen, doch altijd gewijzigd en gekozen overeenkomstig de onderscheidene rangen van School-Onderwijzers, en in het algemeen naar de vereischt wordende bekwaamheden in de personen, die hetzelve ondergaan, zijn de navolgende:

1°. » Eene proeve doen geven van vaardigheid in het juist, natuurlijk en met den vereischten toonval lezen van allerlei gedrukt en geschreven schrift, en tevens onderzoeken de kunde in het gebruik der scheid- en zinteekens."

2°. » Enkele woorden, of ook een opstel, waarin de regelen eener goede spelling verwaarloosd zijn, ter verbetering voorleggen en de redenen der gemaakte veranderingen afvragen, ten einde de bekwaamheid in de spelkunst te ondertasten."

3°. » Tot eene proeve der vorderingen in de Nederduitsche taalkunde eenen volzin opgeven, om de rededeelen daarvan aan te wijzen, en de ervarenheid in de woordbuiging, woordvoeging, enz., te toetsen."

4°. » Eenige regels in het groot, middelsoort en klein doen schrijven, en de pennen, welke hiertoe gebruikt worden, zelve doen versnijden."

5°. » Eenige rekenkundige voorstellen ter oplossing geven, welke, zoo veel mogelijk, zullen moeten betreffen zaken, in het dagelijksche leven voorkomende, en waaruit tevens de geoefendheid in de rekenkundige bewerking der geheele en gebrokene getallen zal kunnen blijken; voorts vragen over het theoretisch gedeelte der rekenkunde, en bijzonder over de tientallige breuken."

6°. » Eenige vragen voorleggen, aangaande de theorie van het gezang.

7°. » Allerhande vragen en voorstellen, betrekkelijk de aardrijks-, geschied-, natuur- en wiskunde, en dergelijke wetenschappen, in welke men verlangen zou onderwijs te geven."

8°. » Eenig stuk in de Fransche of zoodanige andere taal, als waarin » men verlangt onderzocht te worden, eerst ter voorlezing en vervolgens » ter vertaling opgeven, alsmede een opstel uit eenige andere taal in » deze doen overbrengen, of wel voor de vuist in die taal eenig opstel » doen vervaardigen, bij wijze van brief, verhaal of dergelijke, uit » welk alles de uitspraak, ortographische en grammaticale, gelijk ook » in het algemeen de mate van kennis dier taal zal kunnen blijken."

Dit voorschrift, of deze handleiding voor het onderzoek, kan tegelijk, even als eene toelichting op het aangehaalde 1. Art. beschouwd worden, in zoo verre het de kundigheden, daarin omschreven, nader aanduidt en bepaalt. Stellige kennis en wetenschap maken echter niet alleen het voorwerp van het onderzoek uit, terwijl integendeel Art. 7 voorschrijft, dat hetzelve (in overeenstemming met de vereischten in Art. 1 opgenoemd), zich ook moet uitstrekken naar de geschiktheid, om die kundigheden *op de beste wijze* aan anderen en bijzonderlijk *aan kinderen mede te deelen.* Deze kunst of gave van mededeeling, wordt zelfs zoo belangrijk geacht, dat nog een nader artikel, een onderzoek naar de manier van onderwijs, in de *bijzondere gedeelten*, bepaaldelijk heeft voorgeschreven, luidende aldus (Art. 10.):

» Het onderzoek naar de bekwaamheid of kunde ten einde gebragt » zijnde, zal overgegaan worden tot het beproeven der geschiktheid in » het onderwijzen, te welken einde gevraagd zal worden nopens de » wijze, waarop men de leerlingen tot de kennis der letters, cijfers en » eerste grondbeginselen, en voorts tot de kunst van lezen, schrijven » en rekenen, zal pogen op te leiden; wordende vervolgens het ver- » haal eener geschiedenis of eene vertelling voorgelegd, ten einde de » geschiktheid te toetsen in het duidelijk en klaar voorstellen eener » zaak aan kinderen, en zorgende, waar de gelegenheid dit toelaat en » dit dienstig wordt geoordeeld, dat er kinderen tegenwoordig zijn, ten » einde eene dadelijke proeve van de vorderingen in de onderwijskunde » te nemen." Het laatste gedeelte van dit artikel geeft duidelijk te kennen, dat de Onderwijzer, die eene goede leerwijze voor ieder vak van onderwijs moet toonen te bezitten, nog bovendien in staat moet zijn, om in het algemeen in den kindergeest te spreken, door een verhaal of eene vertelling op eene wijze voor te dragen, als voor het jeugdig gehoor meest voegzaam en verstaanbaar is.

(*Het vervolg hierna.*)

In de Bataviasche Courant leest men verder het volgende, onder de rubriek Mengelingen.

Overeenkomstig het verzoek, gedaan in het slot mijner laatste missive, heb ik thans de eer, Mijnheer de Redacteur, door middel van uwe Courant, het publiek mijne verdere aanmerkingen aan te bieden op het overige gedeelte van het artikel *Dutch Treaty*, voorkomende in de Singapore Chronicle, van den 12. Mei jl., No. 30.

De reeds bekend gemaakte aanmerkingen, hebben in de eerste plaats de strekking gehad, om met den schrijver in te stemmen, dat het traktaat beide de natiën in de gelegenheid stelt, zoodanige maatregelen te nemen, als de belangen van derzelver respective handel, nijverheid en vaart mede brengen; en ten tweede, om denzelven te doen zien, dat de verhooging der inkomende en uitgaande regten, op vreemde lijnwaten en wollen goederen, zoo mede die van de uitgaande regten op koffij, met vreemde schepen naar vreemde havens uitgevoerd wordende, niet genoemd kunnen worden onstaatkundige restrictiën; alsmede, dat zulks niet na, maar vóór het sluiten van het traktaat is geschied, en eindelijk, dat die maatregelen, zoo geheel in het belang en ten behoeve van het moederland genomen, geen den minsten nadeeligen invloed op de publieke inkomsten gehad hebben.

De schrijver, na deze onderwerpen te hebben behandeld, zegt: » Dat » het verschil in de regten op koloniale producten, in de Nederlandsche » en Britsche havens, zeer groot is; dat te Calcutta de regten (waar- » schijnlijk uitgaande regten) op katoen, indigo en verwlak, met Neder- » landsche schepen uitgevoerd wordende, hoogstens 10 pCt. zijn, zul- » len en dat daarentegen te Batavia de uitgaande regten op de koffij » met Britsche schepen 20 pCt. zijn."

Is de bedoeling dezer vergelijking, om aan te toonen, dat wij ons stapel-artikel met te zware uitgaande regten belasten; of is het, om ons een wenk te geven, hoedanig deze belasting in het algemeen te regelen, dan wel, dat onze uitgaande regten op de koffij, met den geest van het traktaat strijdig zijn? Ik kan dit niet beslissen, maar zal trachten te doen zien, dat ik niet geloof de schrijver gelet heeft op de bestemming der verschillende artikelen van uitvoer, die hij opnoemt, noch op de bestaande bepalingen in Engeland en in Nederland, ten aanzien der producten van Indie, wanneer dezelve in het Moederland uit de overzeesche bezittingen aangebragt worden, noch op eenige andere omstandigheden, die in aanmerking hadden kunnen worden genomen, en dat gevolgelijk het verschil in het bedragen der uitgaande regten, op koloniale waren, in de Britsche en Nederlandsche havens, niet is zoo als de schrijver zulks opgeeft.

Ik zal mij vooraf bepalen tot de artikelen van vergelijk door den schrijver aangehaald.

Koffij, het voornaamste voortbrengsel van Java, voor buitenlandsche consumtie, is bijna alleen bestemd voor Europa; Zuid-Amerika zelve dit artikel voortbrengende en Noord-Amerika daarvan weinig trekkende. Na de weder in bezit neming van Java door de Nederlanders, is Europa in den beginne gedeeltelijk, en naderhand geheel en al, door middel van de Nederlandsche markt, van Java koffij voorzien geworden, niettegenstaande van die kleine hoeveelheden, welke jaarlijks een enkel schip uit Frankrijk, Denemarken en eenige andere Europische havens, is komen afhalen.

Engeland althans heeft, voornamelijk in de laatste jaren, noch voor consumtie, noch voor weder uitvoer, weinig koffij van dit eiland getrokken.

Wij vinden, dat sedert het jaar 1819 tot en met 1824, zijnde zes jaren, naar Europa zijn uitgevoerd *een millioen twee maal honderd negen en negentig duizend, vijf honderd een en twintig* pikels koffij, waarvan

Naar Nederland	1,228,783	pikels.
» Engeland	36,540	dito.
» de overige havens van Europa.	34,198	dito.
Te zamen	1,299,521	pikels;

beloopende de geheele hoeveelheid koffij, over het gemelde tijdvak van hier uitgevoerd, 1,364,926 pikels.

Van de hoeveelheid koffij, welke naar Engeland in gezegd tijdsverloop is uitgevoerd, zijn in de laatste drie jaren slechts verzonden, als:

In 1822	5884	pikels.
» 1823	1654	dito.
» 1824	4	dito.
Te zamen	7542	pikels.

Deze opgaven zullen voldoende zijn om den schrijver op te merken, dat het voor Engeland om het even moet zijn, welke uitgaande regten op de koffij door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement worden gelegd, want Java-koffij schijnt geen tak van dezelfs handel uit te maken, het zij voor transito of voor consumtie; want in de jaren 1818 en 1819, wanneer de gemiddelde prijs van de koffij vijftig gulden was, en dus de uitgaande regten met vreemde schepen naar vreemde havens, à *f* 4 per pikel, slechts zeven en een half ten honderd bedroegen, zijn er niet meer dan 6000 pikels naar Engeland uitgevoerd.

De uitgaande regten op de koffij zijn altijd dezelfde gebleven, welke rijzing of daling de prijs ook hebbe ondergaan; — want de verhooging der regten die in het verleden jaar heeft plaats gehad, staat gelijk aan de inkomende regten, die op de koffij, met vreemde schepen in Nederland ingevoerd wordende, gesteld zijn. Door den tegenwoordigen lagen prijs van de koffij, zijn de uitgaande regten op dit artikel wel is waar zeven ten honderd en het dubbeld voor vreemde schepen naar Nederland; dan daarentegen zijn dezelve geweest 3½ pCt., toen de koffij hoog in prijs was.

En moet men, om dat de koffij thans gedaald is, dan nu stellig verklaren, dat de koffij, met Britsche schepen uitgevoerd wordende, belast is met 20 ten honderd regten?

Ik voor mij geloof van neen, en dat men de uitgaande regten op de koffij, als bepaald op 5 pCt. voor Nederlandsche, en op 7½ voor Britsche schepen naar Nederland bestemd, kan beschouwen, (komende de uitvoer in Britsche schepen naar Britsche havens, om de aangevoerde reden, niet in aanmerking); — dan gesteld, men neme den tegenwoordigen prijs tot basis, zoo zijn de uitgaande regten op de koffij voor Britsche schepen naar Nederland, à *f* 3 per pikel, niet meer dan ruim tien ten honderd, en 16 pCt. bij uitvoer naar Britsche havens.

Na dit alles mag ik dan wel de vrijheid nemen den schrijver te observeren, dat hij zich eenigzins vergist heeft, door te zeggen, dat de koffij van Java met Britsche schepen belast is met 20 pCt. regten, daar dezelve tot nog toe niet hooger dan 7½ pCt. geweest zijn, en op dit ongunstig oogenblik slechts 10 pCt. bedragen.

Ik heb mij voorbedachtelijk bepaald bij het voorwerp van vergelijk, dat de schrijver heeft uitgekozen, om zijne stelling te bewijzen, en om te doen zien, dat het stapel-artikel van Java en de drie voorname objecten van uitvoer te Calcutta, hoogstens gelijk bezwaard zijn. Over het algemeen, moet ik, in tegenstelling van den schrijver, aanmerken, dat het verschil in de regten op de koloniale waren, in de Britsche en Nederlandsche havens in Indie, zeer groot is en dezelve veel minder zijn in de Nederlandsche havens, dan in de Britsche, voor de vreemde schepen; wel te verstaan: katoenen, indigo en verwlak, deze zijn belast met 10 pCt. regten te Calcutta, op Java daarentegen met 2 pCt.; wanneer dezelve voortbrengselen zijn van onze eigen bezittingen, en van vreemde havens, transito wordende ingevoerd, zijn de regten drie ten honderd.

Kamfer, koper, specerijen en tin, met vreemde schepen uitgevoerd wordende, zijn aan dezelfde regten onderworpen als de opgenoemde stapel-artikelen van Britsch-Indie, van nagenoeg tien ten honderd, dan bijna alle overige goederen slechts aan twee pCt., terwijl te Calcutta de genoemde en bijna alle overige voortbrengselen van Indie, belast zijn met 5 en 7½, en meestal 10 pCt.

De schrijver zegt: » Dat de bepalingen van het traktaat, meer in » overeenstemming met de ware bedoeling van hetzelve van de Britsche » zijde, dan van de Nederlandsche zijn in werking gebragt, en dat men » uit Engeland bevelen heeft ontvangen de vreemde regten te vermin- » deren, zoodanig, dat dezelve niet meer zullen zijn dan de dubbelde » Britsche inkomende regten, terwijl in tegendeel op Java de regten » voor Nederlandsche bodems zijn verhoogd, ten einde de Britsche » niet te verminderen."

Ik heb reeds aangetoond, dat die verhooging van geene aangelegenheid is voor den Britschen handel, en dat dezelve het belang, dat de Engelschen bij den uitvoer van koffij hadden, niet heeft aangeraakt.

Dit Gouvernement heeft mijns inziens niet gedaan, wat hetzelve had kunnen doen. In overeenkomst met den geest van het traktaat, waren de volgende maatregelen daarmede volkomen strokende geweest, als:

1°. Het verhoogen der uitgaande regten op koffij met Britsche schepen, van *f* 3 op *f* 4 de pikel; de peper van *f* 1:15 op *f* 2, alle andere artikelen, niet getariveerd, van 2 op 4 ten honderd.

2°. Het verhoogen der inkomende regten op vreemde lijnwaten met 100 pCt. De opium met 100 *f*. Dranken van 20 tot 60 pCt.

Dan neen, men heeft art. 2 van het traktaat niet ten nadeele van den vreemden handel willen doen werken, en alles gelaten op den ouden voet. Integendeel zijn de inkomende regten op de voortbrengselen van den Archipel, regtstreeks met vreemde bodems aangebragt wordende, verminderd van 12 op 6 pCt., omdat de Nederlandsche schepen daarvan geene regten betalen. En evenwel beklaagt zich de schrijver, dat het Nederlandsche Gouvernement minder in den geest van het traktaat, dan het Britsche bestuur heeft gehandeld. Dit is waar, dan hij moest daarmede zeer voldaan zijn, en die liberale denkwijze, welke ons Gouvernement, in het belang van den handel, heeft aan den dag gelegd, roemen; want zoo men hier de doode letter van art. 2 had willen volgen, zoude zulks inderdaad een gevoeligen slag aan de Britsche scheepvaart toegebragt hebben. En dit alles ziet de schrijver zoo geheel over het hoofd, en waarom? om dat wij de uitgaande regten, op de koffij, met Nederlandsche schepen naar vreemde havens, in het belang van de Nederlandsche markt, verhoogd hebben met een halven gulden per pikel, een maatregel waarbij de Engelsche handel dit jaar *f* 60 schade zal hebben, indien er in 1825 zoo veel koffij met Britsche schepen naar vreemde havens wordt uitgevoerd als in 1824.

Indien ZEd. dit alles bedaard had nagegaan, zoude hij waarschijnlijk geene redenen gevonden hebben, om onze handelingen in een zoo on-

gunstig daglicht te stellen, en eerder het bestuur van Nederlandsch-Indie hulde toegebragt hebben, dat hetzelve van de magt, door het traktaat verleend, geen gebruik heeft gemaakt, ten nadeele van de natie, waarmede onze geëerbiedigde Koning in deszelfs hooge wijsheid, voorgelicht door kundige mannen, eene overeenkomst gesloten heeft, geenszins de bedoeling hebbende, om de handels-belangen van Engeland in deze zeeën te verdrukken of te benadeelen.

(Het Vervolg hierna.)

Ten behoeve van de ongelukkige kinderen te Markelo, heeft de ondergeteekende nader ontvangen:

Van *N. N.* te *D. f* 2:08. Van een onbekenden Heer een Dukaton, d. i. *f* 3:15. Van *N. N.* te Arnhem *f* 5. Van *W.* uit Gorinchem *f* 2. — Te zamen *f* 12:23.

Arnhem, den 12. December 1825.

C. A. THIEME.

ARNHEM, den 13. December.

Het water is hoog in den Rijn aan de paal:

Den 12. Dec. 4 El 9 Palm 5 Duim; gewassen 0 D. gevallen 45 D

Den 13. dito. 4 El 5 Palm 0 Duim; gewassen 0 D. gevallen 45 D

Ondertrouwd:

D. ALPHERTS,
en
G. L. F. WENTINK.

BEEKBERGEN,
den 10. December 1825.

Op den 9. December 1825, is te *Zutphen*, zeer voorspoedig verlost van eenen ZOON de Hoog Welgeboren Vrouwe *E. T. S. L. VAN RAPPARD*, geboren OP TEN NOORT.

Op den 11. December 1825, is te *Utrecht*, in den ouderdom van 29 jaren, aan de gevolgen eener slepende ziekte, overleden de Heer *C. A. OVERDUYN*, *Medicinæ Doctor, Officier van Gezondheid van de 2de Klasse, bij de Afdeeling Kurassiers No. 1, in guarnisoen te Zutphen.*

---

† † † De GEMEENTE-RAAD van ZELHEM is voornemens, op *Donderdag den vijftienden December* aanstaande, des voormiddags ten *tien ure*, in het *Witte Paard*, te *Zelhem*, in het openbaar, aan den minstaannemenden, onder approbatie van Hun Edel Groot Achtbare, de Heeren Gedeputeerde Staten dezer Provincie, aan te besteden:

De noodige Reparatien en Vertimmering aan het Huis van den Heel- en Vroedmeester, staande in het Dorp Zelhem, met de leverantie vaa de noodige Bouw-Materialen.

Het Bestek, de Conditien en Teekening zullen acht dagen te voren, in het *Witte Paard* voornoemd, ter visie en examinatie voorliggen.

ZELHEM, den 7. December 1825.

De Burgemeester van *Zelhem*,
HERMS. BECKING.

---

§ † Wordt geadverteerd, dat op het aan Z. M. den Koning gepresenteerd Rekwest door COENRAAD KOELS, gepatenteerd Winkelier, wonende te Arnhem, ten einde te obtineeren, prolongatie van de surcheance van betaling, procedures en executien, aan hem bij Koninklijk Besluit, d. d. 2 Maart 1825, No. 73, verleend, en zulks voor den tijd van nog *twaalf maanden*, welk Rekwest door Zijne Excellentie den Heer Minister van Justitie (aan wien hetzelve door Z. M was gerenvoijeerd), is gesteld geworden in handen van de Eerste Civiele Kamer van het Hoog Geregtshof in *'s Gravenhage*; hetzelve Hof, bij appoinctement in dato 16 November 1825, alvorens aan Z. M. te dienen van berigt, consideratien en advies, den Suppliant, benevens allen deszelfs Crediteuren, heeft geordonneerd te compareren, op Woensdag den *een en twintigsten December achttien honderd vijf en twintig*, voor de Heeren Mrs. HEENEMAN en GEVERS, Raden in den Hove, als Commissarissen, die hun zullen hooren en den Hove rapport doen, met bijvoeging, dat, het zij dezelve Crediteuren compareren dan niet, door het Hof zal worden geadviseerd, als bevonden zal worden te behooren, en voorts aan den Suppliant, hangende de deliberatien van Z. M. den Koning, heeft verleend provisionele surcheance van betaling en van alle Regterlijke vervolgingen.

Van het Rekwest, het Appoinctement en de Bijlagen, kan inmiddels lectuur genomen worden, in *'s Gravenhage*, ten Kantore van ADRIANUS FRANÇOIS DE BAS, Procureur bij het Hoog Geregtshof, en, te *Arnhem*, ten Kantore van Mr. J. J. C. GAYMANS, Advocaat aldaar.

---

† § † De Notaris Mr. *G. VAN ECK*, is voornemens, om op Vrijdag den 23. December 1825, des avonds ten zeven ure, aan het huis van Mejufvrouw de Weduwe PEPPENHAUSER, in het Logement *het Zwijnshoofd*, te *Arnhem*, bij inzaat, en op Dingsdag den 3. Januarij 1826, ter zelver uur en plaats, bij toeslag, publiek te verkoopen:

1. Eenen MOESHOF, gelegen buiten de *St. Janspoort*, te *Arnhem*, tegen de voormalige Glacis, thans het eigendom van WILLEM VERSTEEG.
2. Een dito MOESHOFJE, mede aldaar allernaast den voorgaanden gelegen.
3. Een dito MOESHOF of TUIN, met een daarin staande TUINHUISJE, insgelijks aldaar gelegen, naast de vorige Moeshoven.

Ten aanzien der Conditien van verkoop, zijn informatien te bekomen ten Kantore van genoemden Notaris.

---

† § † De Notaris Mr. *G. VAN ECK* is voornemens, om, op Dingsdag den 3. Januarij 1826, des avonds ten half acht ure, aan het huis van Mejufvrouw de Weduwe PEPPENHAUSER, in het Logement *het Zwijnshoofd*, te *Arnhem*, bij inzaat, en op Dingsdag den 17. van die maand, ter zelver uur en plaats, bij toeslag, publiek te verkoopen, *dadelijk te aanvaarden*:

Een HOF of TUIN met een TUINHUISJE, binnen *Arnhem* gelegen, tusschen de Sabels- en Rijnpoorten op het *Weerdje*, tusschen de Erven van den Tuinman GOEDINGS ter eenre en *J. B. TANNER* ten andere zijde.

Bij bovengenoemden Notaris is onderrigt te bekomen ten aanzien der Conditien.

---

† § † Mr. *G. VAN ECK*, Notaris, is voornemens, om op Dingsdag den 3. Januarij 1826, des avonds ten half zeven ure, aan het huis van Mejufvrouw de Weduwe PEPFENHAUSER, in *het Zwijnshoofd*, te *Arnhem*, bij inzaat, en op Dingsdag den 17. van die maand, ter zelver uur en plaats, bij toeslag publiek te verkoopen:

Een HUIS en ERVE, gekwoteerd Lett. A. No 2, met daarbij zijnde STAL, SCHUUR en VARKENSCHOT, voorts HOF en BOUWLAND, te zamen groot ruim 2½ Bunder. Alles aan en bij elkanderen gelegen in het aangename en wel gesitueerde Dorp *Oosterbeek*, aan den benedenweg naar *Doorwerth*, zeer geschikt voor een Zomer-optrek.

Ten aanzien der Conditien zijn informatien te bekomen ten kantore van genoemden Notaris in de Bakkerstraat te *Arnhem*.

---

§ † § De Notaris Mr. *J. BUSGERS* zal, op den 12. en 26. Januarij 1826, telkens des namiddags om vijf uren, in het Logement den *Vergulden Arend*, te Arnhem, publiek doen inzetten en finaal verkoopen:

1. Een hecht, sterk en zeer logeabel HUIS en ERVE, voorzien van vijf BOVEN- en vijf BENEDEN KAMERS, meest Behangen, ruime KELDERS, KEUKEN, ZOLDERS, KNECHTS-, MEIDEN- en PROVISIE-KAMERS, STALLING voor drie Paarden, en REMISE voor Rijtuigen en een achter dit Huis gelegen grooten TUIN.
2. Een GEBOUW, waarin eene PAARDEN-OLY-MOLEN, met het daarbij geboorende vaste en loopende Molenwerk, en Olijbakken voor ruim 100 Aamen, STALLING voor vier Paarden, en ruime ZOLDERS.
3. Een, voor weinige jaren nieuw opgebouwd, schoon en groot PAKHUIS, met twee daarboven ervintelijke kapitale ZOLDERS en bestraatte OPEN-PLAATS, zijnde dit Pakhuis en deze Zolders breed voor en achter ruim 40 en lang 80 voeten.
4. Een grooten TUIN met het daarin staande TUINHUISJE. En
5. Een houten PAKHUIS met STALLINGEN en verdere GETIMMERTE.

Alles bij en aan elkanderen staande en gelegen buiten de Rijnpoort der Stad Arnhem, aan den Ouden Kraan, Wijk G, No. 53, door den Heer *C. W. LEHNKERING* bewoond, van achteren aan den Ouden Utrechtschen Weg uitkomende, zeer geschikt tot allerlei Commercieel Bedrijf, uit hoofde der nabijheid van de Rivier *de Rijn* en Haven, en communicatie voor Rijtuigen met den Straatweg achter hetzelve, alles bij de hoogste overstroomingen watervrij, en om deszelfs riante ligging en logeabele Woning een buitengewoon goed geheel uitmakende. — Alle deze goederen zullen in onderscheidene Perceelen, en in ééne Massa geveild en op den 1. Mei 1826 aanvaard kunnen worden.

---

§ § § De ondergeteekende, Correspondent der Maatschappij van Onderlinge Verzekering, tegen verliezen van RUNDEREN en PAARDEN, gevestigd te Nijmegen, onder het Bestuur der Heeren Directeuren *ANTONIE RAPPARD* en Mr. *DAVID VAN GEURICKE* en onder het toezigt van Heeren Commissarissen, heeft het genoegen door deze het Publiek te berigten, dat genoemde Maatschappij op heden den 1. December aanvang heeft genomen met het Verwaarborgen van Runderen en Paarden, ingevolge het daarvan bestaande Reglement, welke bij den ondergeteekende, Correspondent der Maatschappij, *gratis* te bekomen is.

Lenth, bij Nijmegen, den 1. December 1825.

J. H. MENSO.

---

† † † UIT DE HAND TE KOOP: Een schoon groote TUIN, met exquise VRUCHTBOOMEN en TUINHUIS, alleraangenaamst gesitueerd te *Arnhem*, tusschen de *St. Eusebius- en Rijnpoorten*, op het *Weerdje*, nevens den Tuin van *EVERS*, strekkende van Wal tot aan de Langestraat. Te bevragen bij den Notaris Mr. *J. BUSGERS*, te *Arnhem*, *Brieven franko*.

INLANDSCHE TAPYT-FABRIEK, te BAARN, (Provincie UTRECHT.)

De Ondergeteekende, Administrateur der Magazijnen dezer Fabriek heeft de eer te berigten, dat de Heer *B. EVERWENNING*, Kamerbehanger, wonende op de Markt te *Zutphen*, is aangesteld tot Commissionair der bovengenoemde Fabriek, zijnde dezelve reeds in bezit van meerdere TAPYT- en KARPET-GOEDEREN uit het Hoofd-Magazijn dezer Fabriek, in de Warmoesstraat; Z. Z. de Papenbrugsteeg, No. 33, te *Amsterdam*; alsmede van eene Portefeuille met Teekeningen van Tapijten en Tapijtmonsters, om dadelijk Bestellingen te kunnen aannemen. De Goederen worden door den Commissionair voor *dezelfde Prijzen* afgeleverd, als door den Ondergeteekende en door de andere Commissionairs en Magazijnhouders der Fabrijk.

J. HARTMAN.

---

§ § § *Arnhem*. De Gezigtkundige Glazen- en Brillen-Slijper *MAGNUS MORIS*, berigt het geëerde Publiek, dat hij alhier te spreken of te ontbieden is ten huize van den Heer *J. J. STERREN*, van den 17. tot den 23. dezer. Hij recommandeert zich tot het leveren van zelf vervaardigde en regelmatig geslepene BRILLEN voor een iegelijks Gezigt, ten einde hetzelve tot in den hoogsten ouderdom te conserveren; vleijende hij zich flatteren, dat zijne Glazen, zoo wel in Brillen als andere gezigtkundige Instrumenten, van de eerste kenners en voornaamste Oculisten met het beste succes gebruikt worden. Dezelve heeft een assortiment, zoo wel Schilpadden als Zilveren, Monteringen. Hij waarschuwt voor rondloopers, die Brillen voor de zijne verkoopen, alzoo hij zijne Glazen niet in commissie geeft, niemand er mede zendt, en niet uitgaat, voor dat hij ontboden wordt.

NB. NB. NB. De NEDERLANDSCHE MUZENALMANAK voor 1826, is thans in den Boekwinkel van *C. A. THIEME* te bekomen.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.